

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vse leto 26 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravištvu naj, se bla-govolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Deželni zbor istrski.

Letos se je istrski deželni zbor sklical ob jako nenavadnem času, ob času, ko običajno miruje ves politični aparat in vlada povsod poletna tišina.

Tedaj, ko so zborovali drugi deželni zbori, se istrski ni sklical in sicer, kakor se je z oficijozne strani namigavalo, vsled tega ne, ker so se bila pravna pogajanja mej laško deželnozborsko večino in slovensko manjšino izjalovila. Dasi so hrvatski in slovenski poslanci takrat svoje zahteve znatno omejili, dasi niso zahtevali več kakor minimum jezikovne ravnopravnosti v deželnem zboru, so Lahi vender slovanske zahteve kar a limine odklonili, vsled česar tudi ni bil sklican deželni zbor, kajti po tem žaljivem, skrajno prepotentnem sklepu laške deželnozborske večine je bilo popolnoma nemogoče, da bi hrvatski in slovenski poslanci vstopili v dež. zbor.

Sedaj, po preteku nekaj mesecev od rečenega sklepa laških poslancev, pa je vlada brez vsacega vidnega nagiba, in dasi namerava že meseca septembra sklicati vse deželne zборе, sklicala istrski deželni zbor na kratko zasedanje. V „Slovenca“ je bilo sicer čitati, da se je to zgodilo na željo Lahov, toda ta trditev se glasi precej otroče. Zakaj je vlada tako nepričakovano in o takem času sklicala istrski deželni zbor, to se da sklepati iz okolnosti, katero sedaj potrjuje tudi zagrebški „Obzor“.

Predno se je namreč istrski deželni zbor uradno sklical, sešli so se hrvatski in slovenski poslanci na zaupno posveto-vanje v Opatiji in so tam sklenili, kakor potrjuje „Obzor“, da vstopijo zopet v deželni zbor ter so ta svoj sklep naznanili ministrskemu predsedniku.

Ta sklep pojasnjuje mnogo. Iz njega se vidi, da so morali hrvatski in slovenski poslanci imeti nekaj zagotovila, da zavladajo v deželnem zboru druge razmere, in da se bo v neki meri ugodilo njihovi za-

htevi glede jezikovne ravnopravnosti. O tem ne more biti nobenega dvoma, zakaj če bi bili slovanski poslanci v Opatiji sklenili, da vstopijo brezpogojno v deželni zbor, bi se pač ne bili v zadnji uri, neposredno pred otvoritvijo deželnega zbora, zopet drugače odločili in bi ne bili sklenili, nadaljevati abstinence, ter jo utemeljiti s tem, da se je od vladne strani povodom sklicanja dež. zbora načelo ravnopravnosti zopet kršilo.

„Naša Sloga“ pojasnjuje neposredni nagib, vsled katerega so slovanski poslanci preklicali svoj, v Opatiji storjeni in ministrskemu predsedniku oficialno naznanjeni sklep. Prvi nagib je bil, da je vlada cesarski patent, s katerim se je sklical deželni zbor, razglasila v službenem delu tržaškega uradnega lista „L'Osservatore triestino“ samo v laškem, ne pa tudi v hrvatskem ali v slovenskem jeziku, drugi nagib pa, da je vlada istotako v službenem delu imenovanega uradnega lista pustila objaviti samo v laškem jeziku spisano obvestilo deželnega glavarja na vse poslance glede sklicanja deželnega zbora.

S tem se je na prav eklatanten način kršilo načelo ravnopravnosti, s tem je vlada na jasn način pokazala, da stoji popolnoma na tistem stališču, kakor ona brutalna signoria, ki vlada Istri in kateri pripada tudi deželni glavar Campitelli. Vlada je s tem pokazala, da ne prizna ravnopravnosti Hrvatov in Slovencev v Istri z Lahi, in da tudi ne prizna njih eksistence, kakor je ne priznava laška deželnozborska večina.

Hrvatski in slovenski poslanci so iz tega izvajali logične konsekvence in sklenili nadaljevati abstinenco. Ker so to storili v Opatiji storjenemu sklepu, je pač očitno, da jim je bila vlada obljubila poskrbeti, da obveljajo njihove zahteve gledenarodne ravnopravnosti bodisi v kateremkoli obsegu, da pa so hrvatski in slovenski poslanci iz vladnega postopanja povodom sklicanja dež.

zbora posneli, da vlada svoje obljube neče držati.

Ako prevdarimo vse to, potem nam postane jasno, zakaj se je vladi tako mudilo, sklicati deželni zbor, in zakaj ga je sklicala ravno zdaj ob času pasjih dni.

Vlada je sklicala istrski deželni zbor, da bi se navzgor postavila v dobro luč, da bi pokazala, kako srečno zna poravnati celo tako ostra nasprotja, kakor vladajo v Istri. Sklicala je deželni zbor seveda šele potem, ko je na svoje obljube dobila zagotovilo, da se slovanski poslanci vrnejo v zbornico. Ko bi tega ne bila pričakovala, bi deželnega zbora gotovo ne bila sklicala, saj je vsako zasedanje deželnega zbora, katerega se slovanski poslanci ne vdeležijo, samo dokaz, da so tudi razmere na jugu nezdrave in zavozene.

Vlada je seveda računala, da pojdejo slovanski poslanci samo na lepe besede v dež. zbor, da opuste abstinenco samo zaradi lepih oči, sladkih besed dr. Körberja, in ne da bi Lahi in vlada le količkaj odjenjali od svojega stališča. Tako bi bilo hipoma vse nasprotje vsaj na videz poravnano in bi še Badeni, Thun in Kaizl morali čestitati dr. Körberju, da je brez težav dosegel to, česar kraj vsega prizadevanja nobeden izmed njih ni mogel doseči.

To bi bil uspeh! Körberjevo stališče bi se bilo s tem silno utrdilo. Kdo naj bi bil tudi bolj sposoben, poravnati nasprotje mej Čehi in Nemci kakor tisti mož, ki je iz istrskih rjovečih levov napravil spravljive in pohlevne ovčice?

Toda ta račun se ni obnesel. Vlada je prehitro pokazala, da čisto nič ne misli, izpolniti svojih obljub, da stoji slej kakor prej na stališču laške deželnozborske večine, in s tem je sama uničila, kar je bila tako lokavo napeljala. V času pasjih dni kliče istrski Rumpflandtag na ves glas v svet, da vladajo v Istri trinoške razmere, in da tam vlada in laška stranka teptata narodno ravnopravnost na tak način, da za-

stopniki večine prebivalstva ne morejo niti v deželni zbor, kliče pa tudi, da je dr. pl. Körber pravi pravcati predpotopni diplomat, ki niti v Istri ne zna poravnati nasprotjev, dasi je življenje in smrt laške stranke odvisno od vladne milosti, kajše da bi zamogel poravnati nasprotje mej Čehi in Nemci.

V Ljubljani, 26. julija.

Dr. Josip Tuček.

Moravske Čehje je zadel hud udarec. V Brnu je umrl velezaslužni vodja moravskih Čehov, deželni poslanec in odbornik, dr. Josip Tuček. Že od mladeniških let je stal pokojnik vedno v prvih vrstah narodnih delavcev. V družbi poslanca dr. Hoppeja je ustanovil l. 1876 „Matice školská“ v Brnu, kjer ni bilo nobene češke ljudske šole, nego sami germanizatorski zavodi. „Matice“ pa je ustanovila več šol in otroških vrtcev ter tako uspešno konkurirala z nemškimi učilišči. Vsako leto izda „Matice“ 12—15 tisoč gl. za šolstvo ter si je pridobila za narodno zavest tekom desetletij nevenljivih zaslug. Dr. Tuček je bil predsednik temu društvu do zadnjih let, ko je moral vsled neozdravne bolezni vodstvo odložiti. Dr. Tuček je bil tudi predsednik „Českega čtenarskega spolka“, v katerem se je središčilo družabno življenje brnskih Čehov. Dr. Tuček je vodil politične in lokalne volitve. L. 1881. je bil izvoljen v deželni zbor ter je ostal poslanec do zadnjega časa. Tudi je bil nekaj let državni poslanec. Glavno torišče Tučkovega delovanja je bilo v deželnem zboru in odboru. Ko so se moravski Čehi razdelili v mlade in stare, je stopil Tuček sicer na stran mladih ter postal njih voditelj, a s svojo koncilijantnostjo je dosegel, da se strankarstvo med moravskimi Čehi nikdar ni poostrilo do bojov, nego so bili vsi češki poslanci v istem klubu. Tuček je delal z uspehom za slogo ter s tem mnogo koristil narodnim težnjam. Zato pa je izguba Tučka za Moravce zelo hud udarec. No, upati je, da bodo Moravci tudi po njegovi smrti ostali

LISTEK.

Jovan Sundečič.

Iz vrst jugoslovanskih pesnikov je izginil 19. t. m. jeden, ki je bil izmed najstarejših in najplodovitejših delavcev na njivi slovanske literature, čegar slava pa je dosegla svoj vrhunec že pred nekaterimi desetletji. V 75. letu je umrl po dolgi bolezni v Kotorju srbsko-hrvatski pesnik Jovan Sundečič.

Rodil se je leta 1825. v vasi Golinjevo pri Livnu v Bosni. Nemirnih, krvavih dogodkov so bili polni takrat časi v Bosni. Pred Turki ni bilo varno ne imetje ne življenje; zato pa je bežal iz nevarnih krajev vsakdo, ki ni bil navezan na svojo rušo. Tudi oče Sundečičev, Peter, se je bal za življenje svojega nadarjenega, lepega sinka Jovančka, zato ga je nesel v Imotsko k babici in teti. Tam je Jovan odrasel ter našel svoje prve nauke v ondodnem frančiškanskem samostanu. Tu ga je spoznal dr. Božidar Petranović ter pregovoril očeta, da ga je poslal v samostan na Krku in potem leta 1843. v pravoslavno bogoslovje v Zadru. Jovan je začel zgodaj zlagati rodoljubne in erotične pesmi ter jih objavljati v „Zori dalmatinski“. Ko je postal l. 1848. duhovnik pravoslavne vere, je šel za kaplana

v Peroje v Istri, kjer se je bilo naselilo par sto Črnogorcev; — kmalu je postal administrator parohije v Žegarju, potem pa v Skradinu. Leta 1850. je izdal prvo zbirko svojih rodoljubnih in ljubezenskih pesmij. Od leta 1854.—1863. je bil profesor na grško-pravoslavni bogoslovnici v Zadru. L. 1858. je izdal pod naslovom „Cvijeće“ novo zbirko svojih pesmij, leta 1863. pa v Kačićevem albumu poučno pesem „Vršitba“, ki je izšla doslej že v petih izdanjih. Istega leta je izdal „Saula“, prevod Alfierijeve žaligre, potem še „Vjenčič domoljubnih pjesama“ in končno „Krvavo košuljo“. Vsled svojega žarkega rodoljubja in vsled odkritega, odločnega povdarjanja svojega slovanskega prepričanja pa je izgubil profesuro ter bil nekaj časa iznova paroh v mali vasi Baljak.

Sundečič je bil namreč nekaj časa tudi urednik uradnega lista „Glasnik“. Dalmatinska vlada je izdajala takrat svoj uradni list dvojezično; v italijanskem jeziku ga je urejal dr. Lapenna, v hrvatskem pa Sundečič. Vsak je smel pisati po svojem prepričanju. Lapenna je pisal torej v avtonomističnem italijanskem duhu, Sundečič pa je pisal prav nasprotno, za zjedinenje Dalmacije s Hrvatsko ter za pohrvačenje dalmatinskih uradov in šol. „Glasnik“ je imel dva dela: politični in literarni. V političnem se je potezal Sundečič za zjedinenje ter je

objavljal ostrá poročila o banalnih sejah ter navdušene govore biskupa Strossmayerja, ki se je takisto ognjevitó poganjal za združitev Hrvatske z Dalmacijo. V literarnem delu pa je priobčeval Sundečič svoje, strastnega domoljubja polne pesmi, odlikujoče se predvsem s plametečo retoriko, krasnim jezikom in izredno metrično gladkočo. Sundečiča pa sta podpirala v agitiranju po Dalmaciji in v pisateljevanju še Pavlinović in Danflo. Tako je bil uradni „Glasnik“ napol italijanaški, napol hrvatski. Seveda ni moglo ostati dolgo tako. Ko je Sundečič l. 1861. pisal proti volitvam in je rezko grajal nasilnost avtonomistične večine dež. zbora ter je ostro napadal italijansko deputacijo, ki je šla na Dunaj protestirat proti združenju Dalmacije s Hrvatsko, je dobil poziv, naj ne brani več tako hrvatske stranke in ne odbija napadov na dr. Klaića. Sundečič tega ni storil, nego uredništvo odložil. No, vlada ga je hotela ukrotiti še radikalnejše ter mu je leta 1863. vzela tudi profesuro. Sundečič je bil tako brez kruha, toda obupal ni, dasi je živel več mesecev v resnični bedi.

No, na jesen l. 1864. je bil poklican na Cetinje ter je postal tajnik kneza Nikole. Kot tak je posredoval med Cetinjem in Beligradom ter je tudi Sundečičeva zasluga, da sta se kneza Nikola in Mihajlo spravila ter je Mihajlo kumoval prvi hčeri Nikole.

Kot nagrado bi imel dobiti Sundečič profesuro v beligradski bogoslovnici ter je zategadelj došel pokojnik l. 1867. v Beligrad. Toda prav tiste dni je bil knez Mihajlo umorjen, in Sundečič se je vrnil brez profesure na Cetinje.

Tudi v Peterburgu in na Dunaju je imel Sundečič opravkov po naročilu svoje vlade.

Najznamenitejše delo Sundečiča pa je konkordat Črnogore, katerega je kot pooblaščenec kneza Nikole sklenil v Rimu l. 1886. s papežem Levom XIII. Vsled tega konkordata se je ustanovila katoliška nadškofija za rimskokatoliške Črnogorce v Baru ter določeno, da imajo v svoji cerkvi bogoslužje v slovanskem jeziku. Za sijajni ta vspeh ga je odlikoval papež z velikim križem sv. Gregorja Velikega, a knez Nikola z „zvezdo črnogorsko“.

Zadnja leta je preživel Sundečič v Kotorju kot vpokojenec. Tu ga je nedavno zadela kap. Dolgo časa je visel med življenjem in smrtjo, dokler ni 19. t. m. izdihnil svoje blage duše.

Pokojni Sundečič je pisateljeval preko 50 let in bil, kakor povedano, jako plodovit pesnik. Razen že omenjenih del je po letu 1863. izdal še tele knjige: „Kula Baja Pivljanina“ 1877., „Ljubavi cvijeće“ 1882., „Angjelija Kosorića“ 1883., „Tužna knjiga“ 1885., „Sjetva“ 1888., „Milje in omilje“ 1893.

složni napram Nemcem in nenaklonjenim vladam.

Kriza v Srbiji rešena.

Kralj Aleksander se vzlic raznim pritiskom ni udal ter svoje zaroke z gospo Maro Mašin ni preklical. Aleksander se sklicuje na avstrijske vzglede in pravi, da je ravnal tako kakor bivša avstrijska prestolonaslednica Stefanija, ki se je — dasi nadvojvodinja in član cesarske rodbine — omožila z navadnim grofom, in da je posnemal avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, ki se je tudi oženil z navadno grofico. Kralj Aleksander pa se je zaročil s potomko vojvodske srbske rodbine, in to je storil tem lažje, ker ni v srbski ustavi nobenih določil glede upravičenosti otrok do prestola. Otroci Aleksandra z gospo Mašinovo imajo do srbske krone vso in neoporečno pravico. Listi, ki so Aleksandru prijazni, dokazujejo, da ima tudi srbski kralj pravico, izbirati si ženo iz ljubezni, in to tem bolj, ker so vse snubitve iz zgolj političnih in državnih motivov — največ po Milanovi krivdi — izjalovili. Ako je gospa Mara Mašin s kraljem res v blagoslovljenem stanju, ravna Aleksander le kot značaj in poštenjak, ako jo vzame za ženo. Tega pa je Mara Mašin kot vezavedna Srbkinja, Slovanka, velenoobrazna, duhovita in krasna žena tudi vredna. Milan je bil Aleksandru vedno le slab oče, slab vzgojitelj in slab svetovalec, zato pa je storil kralj docela prav, da se je otrešel jerobstva svojega nikjer čislane očeta ter je začel hoditi svoja pota. Aleksander se ni dal ostrašiti z ničemer. Ko mu je oče Milan brzojavil, da odlaga nadpoveljništvo, mu je odgovoril sin hladno, a dostojno, da njegovo demisijo sprejme. Ko so demisijonirali vsi ministri in razni dostojanstveniki, boječi se Milana, je Aleksander hladno sprejel tudi te demisije. Razni židovski nemški listi so kovali svoj kapital samo iz dejstva, da je bila Srbija le par dni brez ministrstva. No, v Franciji in tudi drugod se večkrat ne posreči niti v celem tednu, da niti v par tednih sestaviti nove vlade. Seveda proti slovanski državi mora služiti kot orožje vse! No, Aleksander si je sestavil novo vlado vendarle že v par dneh. Novi ministri so: Aleksa Jovanović, doslej predsednik apelnega sodišča, predsedstvo in zunanje ministrstvo, Lazar Popović, doslej sodnik pri kasacijskem dvoru, notranje ministrstvo, Nastaz Antonović, bivši sekcijski šef v trgovinskem ministrstvu, finance, obristlajtnant Miloš Vasić, adjutant kralja Aleksandra, vojsko, polkovnik ženijskega kora And. Jovanović, stavbe, Dušan Spasić, doslej sekcijski šef v trgovinskem ministrstvu, trgovino, odvetnik Pavel Marinković uk in bogočastje. Ministrstvo je nevtravno, ker so njega člani deloma zmerni liberalci ali zmerni radikalci. Kraljev ukaz dovoljuje splošno amnestijo političnim zločincem. Izmed obsojenih radikalcev pa so dobili olajšave sledeči: na 20-letno ječo obsojenima Nik. Vojakoviću in Timiću se je znižala kazen na 10 let, na 20letno ječo obsojenima nadduhovniku Mih. Gjuliću in stotniku Parceviću se je znižala

„Slavospjev“ 1897. Leta 1889. je izdala „Hrvatska Matica“ zbirko Sundečičevih pesmi, katerim je spisal pokojni Hugo Badalić predgovor. Razen tega je spisal Sundečič nebroj pesmi — večinoma prigodnic — v srbskih, hrvatskih in tudi slovenskih („Lj. Zvon“ in „Slovenka“) listih. Leta 1863. je izdajal list „Zvezda“, v katerem se je potezal za sloga med Srbi in Hrvati, leta 1871. pa list „Crnogorac“. Kot pravi apostel srbsko-hrvatske sloge je prihajal v prejšnjih letih večkrat v Zagreb, kjer je bil dobrodošel gost hrvatskih pravkov. Tudi Strossmayer ga je čislal visoko. No, poslednjega leta se je Sundečič — ne samo po lastni krivdi — nagnil očitno na stran Srbov ter si s tem med Hrvati jako škodoval nekdanjo svojo popularnost.

Pokojni Sundečič je bil izredno navdušen prijatelj slovenske zemlje in našega naroda. Zategadelj je jako rad prihajal v Ljubljano in na Bled, kjer je bil spoštovan in ljubljen od vseh, ki so se seznanili s starčkom v črni obleki in z zlatovezeno črnogorsko čepico na glavi, bledih, upadlih lic, sivih las in bele redke brade.

Slovanska vzajemnost je imela v Sundečiču jednega najboljših gorečih zagovornikov in najuspešnejših propagatorjev, zato pa kličemo tudi Slovenci:

Slava nesmrtnemu spominu Jovana Sundečiča! * * *

kazen na 8 let, kazen bivšega ministra Tavšanovića se je znižala na 3 leta, vsem drugim se je kazen odpustila popolnoma. Med docela oproščenimi sta tudi bivša ministra Vasić in Milanović. Vest o teh pomiloščenjih je navdala vse Srbe s hvaležnostjo do kralja. Očitno je sedaj, da ga je le Milan zadrževal, da ni proglasil amnestije že prej.

Vojna na Kitajskem.

Kitajci so s svojimi lažnjivimi in konfuznimi poročili dosegli kar so hoteli: vevlasti so nejedine in nesložne. Dočim je nemško zunanje ministrstvo prepovedalo pismeno in brzojavno občevanje kitajskega poslanika v Berlinu z vlado v Pekinu ter je grof Bülow hladno odklonil prošnjo kitajskega cesarja Kvangsu, je vlada Združenih držav dovolila, da občeje kitajski poslanik v Washingtonu s Pekinom kakor mu drago ter je na pismo kitajskega cesarja odgovorila, da je Mac Kinley pripravljen posredovati med Kitajsko in vevlastmi. Pa tudi Rusija ni prepovedala peterburškemu kitajskemu poslaniku, da si dopisuje s Pekinom ter je kakor severno-američanska vlada preverjena, da so vseh krvavih bojov in nemirov na Kitajskem krivi le boksarji, ne pa vlada in vojska. Rusija in Sev. Amerika verjmeta, da so poslaniki še živi, ter da jih ščiti kitajska vlada. Dasi se vršé v Mandžuriji neprestani boji, Rusija vendar ne smatra položaja takim, da bi bilo umestno napovedati oficialno vojno. A tudi Japonska je izjavila kitajski vladi, da hoče napraviti na Kitajskem samo red in mir pred boksarji, potem pa takoj umakniti svoje čete. Vevlasti se ne morejo zjediniti niti glede nadpoveljništva, niti glede števila vojakov vsake vevlasti, niti glede časa in začetka operacij proti Pekinu. Japonci in Rusi hočejo začeti operacije že koncem t. m., vse druge čete pa nameravajo počakati šele do jeseni. Tako vlada med vevlastij glede položaja v Pekinu, glede razmer na Kitajskem sploh ter glede naloge vevlastmi popolna nesloga. Zategadelj pa postopa vsaka država po svoje. — Rimski „Tribuna“ je prinesla pismo svojega pariškega dopisnika, ki je govoril z Armanijem, tajnikom kitajskega poslanništva v Parizu. Armani je dejal, da ima v rokah nedvomne dokaze, da so bili poslaniki v Pekinu 23. t. m. še živi in na varnem. Armani je prepričan, da so poročila iz Šanghaja lažnjiva. „Reut. Office“ pa je dobil iz Takuja 22. t. m. obvestilo, da je vladala 14. t. m. v Pekinu popolna anarhija, da so se cesarke čete borile z boksarji, ki so bili močnejši. General Yunglu in princ Čing sta postala baje končno venderle zmagovita ter sta danes gospodarja v Pekinu. Čudno pa je, da je vsa razna pisma, ki so došla iz Pekina, podpisal Kvangsu, ki je vendar od leta 1898. odstavljen, in je bil doslej nominalni cesar Tuanov sin. Ali je bil Tuanov sin pahnjen zopet s prestola in ga je zasedel odstavljeni Kvangsu iznova? Kaj je potem s cesarico vdovo Čusi? Kdo daje potem povelja kitajskim cesarskim četam v Mandžuriji in okoli Tsientsina? Sama vprašanja, na katera pa ni nobenega odgovora.

Dopisi.

Iz Starega trga pri Ložu, 23. julija. Pred kratkim smo imeli pri nas zopet misijon. Njegov smoter je bil zrahlanje in zginjajočo klerikalno stranko zopet ojačiti. V ta namen se je pri vsaki pridigi ljudstvo o politiki poučevalo, oziroma s peklom in večnimi kaznimi begalo radi pristaštva narodno-napredne stranke in branja listov, kakor „Slovenski Narod“, „Rodoljub“ itd. Navzlic vsemu divjanju na leci in zlorabe spovednice, v kateri se je pritiskalo na občinstvo na nečuten način, pa v političnem oziru ne bode ta misijon klerikalcem ti-stega sadu rodil, kakor ga pričakujejo, ker se je vendar enkrat naš kmet prebudil in je sprevidel, da nima politika z vero nikake dotike in je tedaj to sopenje in kle-tev na liberalce le strah duhovnov radi izgube posvetne oblasti in strah za njih nikdar siti žep.

Pri tej priliki mi pride v spomin pridiga necega misijonarja pri prejšnjem misijonu, pri kateri je zlasti rohnel in besnel proti krčmam in gostilnam, rekoč: „Koder si postavi človeštvo hram božji v slavo in čast božjo v podobi cerkve, v bližini iste postavi si tudi hudič svojo kapelico ali cerkev v podobi šnopsarije ali gostilne. Res

duhovita primera in krepko povedana, radi tega pa bi si usojal misijonarja vprašati: „Kdo pa je postavil pri nas konsumsko oštarijo, šnopsarijo in petijotarijo, koder se ravno ob nedeljah in praznikih ob vsakem času tudi med mašo popiva in se potoči največ dvomljivih pijač, od koder prihajajo, pijani kot muhe, ljudje različnega stanu in spola? Ali si je postavil to kapelico, boljše rečeno stolno cerkev, tudi hudič sam ali njegov „verboltar“ na tem svetu?“ Vprašati mi je tudi, čemu se oznanijo misijoni ob času, ko je največ dela na kmetih? Sicer pa je bolje, da jih sploh nikoli ni, če se tako pridiguje, kakor se je pri nas, ker to je profanacija vere. Videli in prepričali so se pa jezuitje lahko sami, da to ni umestno, ker radi dveh razlogov obisk ni bil daleč tako številen, kakor v prejšnjih misijonih. Pustimo pa junake jezuite pri miru, saj je itak vse pisarjenje in govorjenje tem ljudem nasproti bob ob steno, oziroma se pa rajši na našo katoliško stranko, kaj ta kaj počne. S kakim velikanskim hrupom in šnmom je pričela pri nas delovati! Rečeno je bilo, da se obrne vse na bolje, da ne bode doklad in davkov, da bode lov prost, da bodo našega kmeta obogatili s posojilnicami, konsumi in drugimi reči itd. Vse to obetanje pa se je izjalovilo, naš kmet je isti revež kot prej, smelo rečem, še večji kot prej, ker ima priliko, sedaj se korenito zadolžiti pri posojilnici in konsumu, davki so isti, dolžade občinske pa tako visoke kot še nikdar, in ravno sedaj, ko tako uspešno deluje klerikalni občinski odbor z vzor županom modrijanom na čelu in pod komando vzor-duhovnika osrečevalca očetovsko ljubljene Petra.

Preklicani lov, ki si dal toliko sladkih nad in upanja našemu kmetu, katerega prostost si je marsikateri želel, da bi ceno pečenko jedel, ravno ti si postal nedosegljiv, ker očetovsko ljubljenej vodja tako strastno ljubi lov, da cele noči prebudi v zelenem gozdu v različni družbi pri polnih čašah in dobri jedi. In celo še modri župan je postal iz kmeta-voznika naenkrat gospod in strasten lovec, ki ne pusti po svojem lovu streljati, ter pusti svoje sotrpine kmete, če love, sodnijsko kaznovati. Celo posojilnica je tako neusmiljena, da hoče posojilo vrneno imeti in ne daruje dolžnikom, zlasti se muči z vrnitvijo dolga, če kmet dolžnik drugače voli, nego je „gospodu“ ljubo. Sedaj pa še največja sreča za kmeta, ta češčeni in osrečevalni konsum. Koliko in koliko se je že prodalo blaga, popilo različnih tekočin zlasti tirolskega petijota, popevalo in pijanjevalo, in še vedno ni blagostanja med kmeti, ampak le zadolževanje, cena živlom radi konsumne konkurence pa nič znižana in na nobenem koncu ne kraju ni pričakovati dobrot. Tudi to ne pomaga kmetu, da je prej narodni pevovodja postal katoliški, ter da katoliška pevka hripava grla vsako nedeljo pod njegovim vodstvom vabijo ljudi v katoliško oštarijo, po misijonarju boljše rečeno hudičevo kapelo, in jim tudi drugi kaplan pomaga peti in taktirati pri polnih doplarih in litrih, kadar rudečelični vodja zgubi ravnotežje vsled preobilo zavžitega alkohola. Vendar pa vse to katoliško delovanje nekaj dobrega rodi, namreč to, da ljudstvo spregleda in take voditelje pusti in pristopa k čili, neumorno rodoljubno delujoči narodno-napredni stranki, katere tiho vstrajno delovanje za ljudski blagor opozarja domačine na velikansko razliko med strankama in katere delovanje hočem sedaj opisavati. Pred vsem naj omenim „Posojilnico za Stari trg, Lož in sosedstvo“, ki deluje sedaj že 8. leto in katera si je poleg tega, da si je prihranila že precejšnjo rezervni zaklad, pridobila obilo zaslug v sodnem okraju loškem, s tem, da je iz vsakoletnega dobička razdelila obilo denarja za revne šolarje, za gasilno društvo, za revne visokošolce itd. Ob enem je tudi v tem oziru veliko koristila, da je prevzela dolgove raznih kmetov, jih poplačala, se intabulirala za prvo mesto proti nizkim obrestim, katere sedaj kmet plačuje in po malem tudi na glavnico in je kmet obvarovan vednih tožb in stroškov, katere je preje imel, ko je bil dolžan mnogim upnikom. Kupila je posojilnica tudi lastno hišo z lepim, velikim vrtom in gospodarskimi poslopji na najlepšem prostoru sredi vasi, kjer bodo nastanjena vsa društva, in poleg tega še 2 stanovanji in pošta v hiši. Sta-

novanja in prostori so se dobro v najem oddali, tako da se to premoženje še precej dobro obrestuje. V teh prostorih uredilo si je „Narodno gospodarsko društvo“ tudi svojo parno mlekarno in sirarno, katera mlekarna je uzorno urejena in vodjena in pričakovati je obilo uspehov s to prekoristno napravo. Omenim naj le, da je društvo v teku 1½ meseca izplačalo mlekodajalcem že 600 gl. za mleko in je to posebno v poštev jemati, ker se preje nihče ni zanimal za mleko. In je torej ta čisto novi dohodek za našega kmeta zelo izdaten, kar dokazuje, da so se nekateri posestniki prav racionalno poprijeli mlekarstva in omissili čistokrvne pingavske in simentalske krave. Tudi v tem oziru bode mlekarna koristila, da dobimo v dolino boljše goveje plemo, kar bode tudi pomagalo k blagostanju kmeta. Res, da posledice ne bodo tako hitro razvidne, vendar pa z vztrajnim in rodoljubnim naporom dosego se bode vse. Poskusilo se je pri nas za poskušnjo tudi z nasaditvijo hmela, in kakor že sedaj prvo leto kaže, upati je, da bode pri nas dobro uspeval, kar bode zopet za kmeta lep dohodek, ki mu bode trajno doprinal obilo novcev v hišo. Kmetijska podružnica kupila si je mlatilnico in si urejuje novo drevesnico, ter po zadnjem navalu klerikalcev na kmetijsko družbo še intenzivneje deluje, kar najbolj dokazuje, da je število členov še naraslo. Tudi gasilno društvo dobro uspeva in deluje, ter pod spretnim vodstvom načelnika in neumornega odbora napreduje v vsakem oziru in si bode letos v posojilniškem posloplju napravilo popolno novo moderno shrambo s stolpom za plezalce in sušenje cevij. Zadostovalo bode še, menim, da si je društvo v dobi svojega 10letnega obstanka napravilo, oziroma pridobilo čez 8000 gl. premoženja in to največ s pravnjaki in podporami domačinov ter domače občine.

Vsa tu navedena društva pa, ki so obilo in dosti dobrega že storila za našega kmeta, in ki delujejo vsa leta obstanka za napredek v gospodarskem oziru in ki bodo edino sigurno pomagala kmetu v gmotnem oziru in bodo zboljšala in povečala dohodke istega, so pa v rokah toliko zaničevanih liberalcev, kateri se žrtvujejo za občni blagor ne glede na to, da so vedno po klerikalcih zasramovani, zlasti po črnih voditeljih istih. Smelo trdim, da v sto letih obstanka našega konsuma in drugih katoliških društev ne bode ista toliko storila v blagor ljudstva, kakor katerokoli preje popisanih društev v enem letu stori; kar je umevno, ker so katoliški ustanovitelji gledali v prvi vrsti le na politično organizacijo, črni voditelji gledajo pa le na svoj žep.

Resnično napredni smo v naši dolini, čeravno si je našo dolino klerikalizem kot prvo izbral za svoje politične šušmarije in eksperimente, kar dokazuje najbolj, da je tu 11 društev, od katerih jih je 8 v rokah narodnjakov, 3 pa v rokah klerikalcev. Razvideli bodete najbolj, kje je rodoljubno srce in delo, ako Vam jih doslovno naštejemo, in sicer v prvo društva pod vodstvom narodnih odborov, in to so posojilnica za Stari trg, Lož in sosedstvo, Narodno-gospodarsko društvo s svojo parno mlekarno in sirarno, kmetijska podružnica, gasilno društvo, Čitalnica s svojim tamburaškim zborom, dve Ciril-Methodovi podružnici in bralno društvo.

Tem društvom nasproti ustanovili so klerikalci svojo nepotrebno konkurenčno posojilnico, zlo vseh zla nepotrebno konsumno društvo in umrlo katoliško narodno društvo. Vsa ta tri društva so popolnoma brez potrebe in zahteve ljudstva postala, marveč le po komandi duhovnov in njihovih podreptnikov, in je njih delovanje le v škodo ne pa v korist kmeta. Res, da jim povsod odpadajo pristaši, in da so pričela vsa ta društva hirati, vendar pa bodo še obilo gorja rodila, preden bodo popolnoma zaspala.

Tako sem Vam malo sliko podal o naših razmerah in ob enem dokazal, katera stranka je zavzeta v resnici za blagor ljudstva in ob enem temeljito zavrnil trditve klerikalcev, da so naprednjaki proti zadrugam, ter končam z željo, da naj si druge občine vzamejo za vzgled to naše delovanje, in kmalu bode zginit iz Notranjske in cele kranjske dežele ta dosedaj nepredorni črni klerikalni plašč in odzvonilo bode za večno klerikalni, boljše rečeno farški bisagi. Istinič.

Svetovna razstava v Parizu.

V.

Naša državna polovica je potrošila za oficijalno udeležbo na pariški razstavi okroglo svoto 7.500.000 frankov, ter je zastopana v 16 skupinah. Ogrska je v ta namen porabila 2.500.000 frankov, in je zastopana v 14 skupinah. Koliko je porabila bosenska vlada, se menda ne bo nikdar natančno izvedelo.

Vzlic temu se ne more reči, da bi bi bila naša država primerno zastopana. Naši tovarnarji so se pač ustrašili velikih stroškov, ki jih provzroči udeležba pri razstavi, in je vsled tega jako mnogo in jako velikih podjetij popolnoma nezastopanih.

Kranjska dežela ne pride do nikake prave veljave, ker je mogla le jako malo razstaviti. Zastopani so v razstavi deželni odbor, obrtne strokovne šole v Ljubljani, strokovna šola v Kočevju in firme Kotnik, Gorjany, Göppinger in Fröhlich. Vsa čast temu kar se je razstavilo, ali potem ne more nihče spoznati kranjskih industrijskih razmer, saj se celo tako velike firme kakor Samassa, Tönnies, industrijalna družba niso udeležile.

Avstrijski oficijalni paviljon je sicer priprosta ali jako plemenita zgradba. Poleg drugih paviljonov sicer ne pride do prave veljave, ali vendar se priznava, da je upravljanje francoske gracijoznosti in elegancije. Zgrajen je v barok-slogu, in sicer se je arhitekt Ludovik Baumann držal izključno vzorcev Fischer von Erlacha, zlasti pa je posnel motive po cesarskem dvorcu dunajskem, po Belvederu in po stari dunajski univerzi. V pritličju tega paviljona se nahaja na desni jako bogato prirejena dvorana za sprejem članov cesarske rodbine. Nadalje je tu razstava dunajskega mesta, in bralna soba, kjer se dobi večina v Avstriji izhajajočih časopisov, ter kolektivna razstava mineralnih voda avstrijskih.

Na galeriji je videti kipe Haydna, Mozarta, Beethovena, Schuberta, Brahmsa, Brucknerja, Straussa in Wolfa. Slovanski veliki umetniki Smetana in dr. so seveda načeloma izključeni. Bog ne zadene, da bi kdo mislil, da v Avstriji tudi še kak drug narod na kulturnem polju kaj stori in ne samo Nemci!

V prvem nadstropju se nahaja lepa geografska in etnografska razstava, ki jo je priredilo „Društvo za pospeševanje interesov Dalmacije“. Hrvatje so jedini avstrijski narod, ki je pod dalmatinskim plaščem mogel prirediti četudi malo narodno razstavo.

V prvem nadstropju razstavljenih je tudi večje število slik, katere so ustvarili razni češki in poljski slikarji. Nekatero razstavljenih slik so jako lepe, resnični umotvorci, ki obujajo veliko pozornosti. Najinteresnejše so slike češkega umetnika Alfonza Muche. Ta zavzema danes v so-cijalnem in v umetniškem oziru jako odlično mesto v pariškem svetu, in velja za jednega najženjalnejših umetnikov simbo-listične šole. Rodom je z Moravskega. V Parizu je dolgo časa živel kot „rapin“, kakor se imenujejo tisti umetniški proletarci, ki se potikajo po montmartrskih podstrešjih. Slučaj je nanesel, da je Sara Bernhardt nekoč iskala nov, originalen plakat za neko novo dramo. Mej tistimi, ki so ji predložili svoje načrte, je bil tudi Mucha. Sara Bernhardt se je odločila za ta načrt, zavzela se je za mladega umetnika pri „Figarovem“ uredništvu, in tako pomogla Muchi do priznanja njegovega izrednega talenta, do slave in do imetja.

Tudi v razstavi čeških in poljskih slik v avstrijskem paviljonu zavzema Mucha prvo mesto, kakor sploh ta mala slikarska razstava priča, da kultura v Avstriji le ni tako nemška, kakor bi radi imeli gotovi krogi, da bi bila.

Ogrski paviljon kaže nam, ki vendar precej dobro poznamo naše brate onstran Litve, kakšen švindel se sme uprizoriti, ne da bi to širši svet zapazil. Madjari trde, da je njih paviljon zgrajen v madjarskem narodnem slogu. Ta slog je konglomerat slovanskih, bizantinskih, romanskih, gotičkih, renesančnih, barok in rokokoo fragmentov, znešenih na kup kakor sračje gnezdo, in s pomočjo necega pariškega arhitekta spravljeno v celoto. In kakor paviljon sam, tako nam kaže tudi vse to, kar je razstavljeno, drzni madjarski švindel, zakaj razen tega, kar je res Madjarom lastnega, se prodaja tudi vse to, kar je

last Hrvatov, Rumunov, Srbov in Slovakov kot madjarsko. „Znati se mora“ ...

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 26. julija.

— **Osebnosti.** Vladni koncipist g. Oton Merk je dodeljen okrajnemu glavarstvu v Črnomlju v službovanje, konceptni praktikant g. Pavel Svetec pa okrajnemu glavarstvu v Postojini. — Župnik v Čatežu, g. Karol Hofer, jeden tistih redkih duhovnikov, s katerimi se je dalo v miru in v prijaznosti izhajati, je po 47letnem službovanju šel v pokoj.

— **Promocija.** V petek bo na vseučilišču v Gradcu promoviran gosp. Fran Šumer, c. kr. avskultant pri dež. sodniji v Ljubljani, doktorjem prava. Čestitamo!

— **„V pekel dirjamo“.** Piše se nam: Minolo nedeljo je zopet črnovrški kapelan Jože na leci na prav lep način „štrigljaj“ svoje, že itak do kože obrtne ovce. Poznalo se je, da je tekom celega tedna brusil svoj „štrigelj“, da je mogel v nedeljo praskati po nedolžnem plesu, ki se je bil vršil teden dni prej. „V pekel dirjamo, tja doli v Luciferjev dom, kjer vlada ogenj, kojega ne pogasi črnovrško gasilno društvo z vsem svojim orodjem“. Dični naš kapelaneček, nekak „unikum“ med kranjskimi kapelani, je v resnici originalen pridigar, če ne verujete gospod urednik, pa poslušajte: „Pred trinajstimi meseci Vas je opominjal, deloma hvalil s te lece njega prevzvišenost gosp. knezoškof sam, — ravno pred štirimi meseci ste imeli duhovne vaje — kak sad je obrodilo vse to? Zadnje nedeljo je bila v Črnem Vrhu tombola. Vse je norelo za do-bitke, le jednega se ni nihče spomnil, bilo je namreč to že tretje nezakonsko dete v letošnjem letu pri tem krstnem kamnu. To je bil dobitke, kojega naj bi si farani dobro ogledali“. — Tako torej gospod Kržišnik. Od maše grede smo slišali besede: „Jaz bi kaplana najraje s prižnice sunil. Tistemu naj pove, komur gre, pa ne pred celo faro“. Ali čutite, gospod Jože, da ste se ljudem zaku-hali? Ali ne spoznate, kako smo potrpežljivi, ko Vam svetujemo: ne butajte z glavjo v zid? Nikar nam ne pogrevajte, gospod kapelan, plesnive kaše o nezakonskih otrocih, kajti po našem mnenju je veliko bolje, nezakonske otroke nositi h krstnemu kamnu, kakor pa v farovško klet. Svetujemo Vam, gospod Jože, pustite politiko na leci in skrbite raje, da bode te maše opravljali o napovedani uri. V svojem govoru ste tudi rekli, da smo sami s svojim nasprotovanjem spravili prejšnjega „dobrega“ župnika proč. Za nameček ste dodali, da so tudi Vašemu bivanju v Črnem Vrhu dnevi šteti, kar se med vrstami bere: „Tudi jaz, Vaš dobri kapelan bom zdaj odšel, potem pa jokajte in tarnajte za menoj“. O gospod Kržišnik, če bi Vi vedeli, kak „Te Deum“ bo oril po odhodu Vaše, sicer neznatne osebe s Črnega Vrha, gotovo bi si še več domišljevali, kakor ste si dosedaj! Dobitka žalje neži.

— **Zastava bratovščine sv. Cirila in Metoda**, ki se sv. Rešnjem Telesu ni smela vdeležiti procesije pri Sv. Jakobu, je že zopet vzrok, da laški duhovniki te fare ne morejo mirno spati. Škof je namreč obljubil, da pojde z nedeljsko procesijo v tej fari tudi rečena zastava. Proti temu je zdaj „Piccolo“ začel boj, oziroma začeli so ga laški duhovniki v „Piccolovih“ predalih. Očitno je, da se hoče delati združba, in če mogoče nabujskati laško ljudstvo, da bi škof moral svojo obljubo preklcati. Kaj hočete laški duhovniki slovenskemu ljudstvu z vso silo vcepiti mnenje, da je katoliška vera laška vera?

— **Iz Pulja** se nam poroča: Dne 24. t. m. ob 7. uri zvečer sta odpluli iz našega pristanišča ladiji „Cesarica Elizabeta“ in „Aspern“ na Kitajsko. Ž njimi sta se odpeljala tudi dva naša rojaka in sicer na prvi c. in kr. korvetni zdravnik gosp. dr. Andrej Korenčan, pa drugi adjunkt v mornarskem komisarijatu gospod Fran Grošelj.

— **Velik požar.** Piše se nam: Dne 20. t. m. je nastal v Dobropoljah, v vasi Malavas požar. Nevarnost je bila jako velika, kajti pri nas vlada suša, a ko je nastal ogenj, so bili moški in ženske na polju in v senožetih. Požar je provzročil silno škodo. Da se je kolikor toliko omejil, za to gre zahvala hitri pomoči dobrih sosedov. Možje iz Zdanske vasi so bili hitro na lici požara in se lotili gašenja. Takisto

je prihitel župan občine Videm, gospod Žnidaršič, takoj s svojimi možmi in z brizgalnico in je z vrlimi svojimi pomočniki preprečil, da ni cela vas pogorela. Tudi gasilni društvi iz Velikih Lašč in iz Ribnice sta, kakor hitro jima je bilo mogoče, prihiteli na pomoč. Tudi železniško osebje je pravočasno prišlo s svojo brizgalno in znatno pripomoglo, da se je ogenj omejil. Iskrena hvala vsem in vsakemu! Zgorelo je 5 hiš z vsemi gospodarskimi poslopji vred. Pogoreli so bili le za majhne svote zavarovani, dva gospodarja pa sploh ne. Zgorela jim je tudi krma in obleka, tako da nimajo danes družega nič, kakor to, kar imajo na sebi. Beda je velika in so ljudje podpore milosrdnih ljudi vredni in nujno potrebni. Kdor hoče kaj prispevati za siromašne pogorele, naj pošlje svoj dar županstvu občine Podgora.

— **Mestna kopel.** Od 15. do 21. julija oddalo se je v mestni ljudski kopeli vsega skupaj 1397 kopelij in sicer za moške 1070 (780 pršnih, 290 kadnih) za ženske 417 (210 pršnih in 207 kadnih).

— **Utonila sta posestnika sin Ivan** Cerkovnik v Bohinjskem jezeru in premo-gar Josip Dergan, doma iz Aržiš pri Litiji, v Savi in to blizu Hrastnika.

— **Nesreča ali samomor?** V neki dolini v Zavljah pri Trstu so našli utop-ljenega 70letnega ribiča Palgerja. Starec je bil bolan in si je morda sam končal življenje.

— **Poneverjenje.** Zlatar Ussai v Trstu je te dni pobegnil v Benetke. S seboj je vzel vsakovrstnih dragocenosti, v vrednosti 12.000 K, ki so mu jih poverili različni ljudje.

— **Morski volk v Voloski.** V pone-deljek se je šel neki delavec v Voloski kopat v morje. Plaval je precej daleč od brega. Nakrat je začel vpiti in je izginil pod vodo. Ljudje so mu hiteli na pomoč in ga potegnili na ladjo. A kakšen je bil! Morski volk mu je bil pri kolenu odgriznil obe nogi. Mož je vsled izkrvavenja kmalu umrl. Ljudje govore, da se je za angleškim brodovjem privleklo mnogo morskih volkov v reški pristan in v njega obližje. Okrajno glavarstvo v Voloski je vsled opisane ne-sreče strogo prepovedalo, kopati se v od-prtem morju.

— **Maščevanje.** Krojaški vajenec Mat. Erdelac je bil ukradel svojemu mojstru Iv. Miklavcu na Starem trgu št. 13 nekaj de-narja in je bil zato 4 dni zaprt. Mojster pa ga je bil tudi zaradi tatvine precej pretepel tako, da se je moral včeraj pred sodiščem zagovarjati in je bil zaradi tega na 4 krone globe obsojen. Matija Erdelac pa je tudi ob-čutil mojstrovo obsodbo. Prišedši domov jih je dobil s podplati, da je kar od tal odska-koval. Sedaj je Erdelac storil sklep, da se maščuje nad svojimi pretepevalci. Ko so šli ti spat, nesel je žerjavico v zaboj tik drvar-nice in naložil na njo papirja in smeti namenu, da bi podžgal. Ker so na dvorišču drva, zaboji in druge ropotije, nastal bi bil lahko takoj velik ogenj in Ivan Miklavc bi ne bil mogel iz svojega stanovanja, ker ima izhod le na dvorišče. Ivan Miklavc pa je, predno je šel spat, ovohal dim in šel gledat na dvorišče, kjer je opazil, da je tlel zaboj. Ogenj je takoj pogasil. Sum, da je hotel podžgati, se je takoj obrnil proti M. Erdelcu in je ta tudi takoj, ko so ga prijeli, priznal, da je iz maščevanja zanetil ogenj.

— **Tri dni zapora zaradi jednega ka-narčka** je dobil danes pred c. kr. okrajnim sodiščem vrtnar Ivan Goričan. Pred dnevi je bil ujel pobelega kanarčka in ga ni hotel vrniti lastniku drugače, da mu ta plača zahtevano odškodnino, ki pa je bila precej visoka. Ker Ivan Goričan ni dobil tega kar je zahteval, je dal kanarčku priliko, da je pobegnil iz tičnika, rekel pa je že popred, da kanarčka raje izpusti, kakor da bi ga dal nazaj lastniku.

— **Nezgoda.** Janez Lopanja, hlapec pri Šusteršiču na Prulah, je vozil včeraj po-poludne s tovarnim vozom po Gruberjevi cesti. Nasproti mu je prišel oddelek vojakov, kateremu se je moral izogniti, in tako ni videl, da je na drugi strani voza bila neka deklica z majhnim vozičkom. Voz je pritisnil deklico na cestno ograjo in je ona pri tem dobila znatne poškodbe.

— **Tatvina.** Včeraj dopoldne je ukra-del neznan tat mesarju Iv. Sirku v Šolskem drevoredu tri kilograme slanine.

— **Aretovanje.** Mestna policija je za-prla neko Ludmilo P. . . . , ki je na sumu, da je pri trgovcu Francetu Trdini na Sta-

rem trgu mej časom, ko je bila tamkaj po-strežkinja, pokradla več reči.

— **Sumljivo blago.** Včeraj zvečer je prinesel neki neznan človek več obleke in srebrno uro prodajat k nekemu starinarju na sv. Jakoba nabrežje. Temu se je blago sumljivo zdelo in je rekel tujcu, naj malo počaka, da pošlje po stražnika. Ko je tujec to slišal, jo je kar odkuril z obleko, uro pa je pustil.

— **Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 15. do 21. julija kaže, da je bilo novorojencev 18 (= 26.72 ‰), umrlih 29 (= 43.06 ‰), mej njimi jih je umrlo za jetiko 6, za vnetjem sopilnih organov 1, za različnimi boleznimi 22. Mej njimi je bilo tujcev 11 (= 37.9 ‰), iz zavodov 11 (= 48.2 ‰). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za ošpicami 4, za vrac-tico 1, za ušenom 1 oseba.

* **Koliko je stalo pogoščenje An-gležev na Reki?** „Magyar Szó“ poroča, da je poslal ministrski predsednik Széll guvernerju na Reki samo 4000 gld. za po-goščenje angleških mornarjev. Guverner grof Szapary je Széllovo svotico odbil ter izdal iz svojega (?) žepa ogromne svote. Samo ljudska slavnost ga je veljala 18.000 gold., prva večerja 8000 gold., druga večerja pa 20.000 gld. A tudi stroške izleta, dekoracij itd. je plačal guverner baje sam. Madjarski listi zato napadajo Szélla, da je — umazanec.

* **Velik požar v Pragi.** Predvčerajšnjim dopoldne so se vnela v Pragi skladišča tvrdk Elkan Fisch i. dr., Julius Kussy ter Tempsky in Freytag. Eksplozirali so sodi z bencinom ter so zgorele mase barv, masti, kave, sladkorja in tvrdki Tempsky mnogo tiskovin. Škode je za več stotisoč gold.

* **Strašen zločin.** Iz Liesinga poročajo 24. t. m., da so našli v ondotnem gozdiču 36 let starega kosca Fr. Wolfa v mlaki krvi in že nezvestnega. Poklicani orožnik je konstatiral, da je Wolfu neznan zločinec odrezal spolovilo. Nesrečnika so prepeljali na Dunaj.

* **Andrée v Kanadi ponesrečil?** New-yorški „Sun“ je dobil poročilo, da je našel oddelek Indijancev v kanadski pokrajini Ontario minolo spomlad ostanke balona in dve moški trupli. Tretji moški je bil sicer še živ, a strašno propal. Prosil je Indijance, naj storé konec njegovemu trpljenju in naj ga umore. Indijanci so to tudi storili. Ne-kateri mislijo, da so bili najdenci Andrée in tovariša.

* **Ne skači v vodo na glavo!** Zdrav-niki so dognali, da je v mesecih julij in avgust največ ljudi bolnih na ušesih. Pre-iskava je dognala, da so si nakopali bo-lezen s tem, da so pri kopanju skakali v vodo z glavo naprej. Zlasti vojakov mnogo oboli. Zdravniki svare občinstvo, naj ne skače v vodo na glavo, ker se pripeti več-krat, da poči v ušesu mrena (bobnič). Pri-poročajo pa prav posebno plavanje, ker je najzdravejši šport. S plavanjem se utrdi najharmoničnejše mišičje, se pomiri živčevje ter se pospešuje pravilno dihanje.

Književnost.

— **„Planinski Vestnik“.** Glasilo „Slo-venskega planinskega društva“ ima v št. 7. to-le vsebino: V dan otvoritve češke koč. — Logarjeva dolina. Spisal Fr. Kocbek. — Potovanje na Severni rtič (kap). Spisal Ivan Plantan. — Društvene vesti. — Književnost. — Razne vesti.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 26. julija. Švedski kralj je vseučiliškemu profesorju dr. Vatro-slavu Jagiću podelil red sv. Olafa s križem.

Dunaj 26. julija. Sekoijski šef v ministrstvu notranjih del, Stummer, je šel v pokoj. Njegov naslednik po-stane baron Schwarzenau.

Praga 26. julija. Kakor bo kočja pod Grintovcem, ki jo je postavila bratska ljubezen, zavetišče pred burjo in viharjem, tako bodi slovensko-češka vzajemnost mogočna zgradba proti zlobi in sovražnikom slovanstva. Živeli Slovenci in Čehi! — Vaclav Baron, Ferd. Halupniček višja uradnika prve češke vzaj. zavarovalnice.

Praga 26. julija. Češkim listom se poroča iz Krakova, da je konserva-

tivno krilo poljskega kluba v zadnji svoji konferenci sklenilo stopiti z Mladimi in s češkimi veleposestniki v dogovor zaradi ustanovitve češko-poljske zveze. Pogoji za to zvezo se bodo natančno formulirali, ne tako splošno in neobvezno, kakor pri ustanovitvi desnice.

Zagreb 26. julija. Gospod Josip Torbar, predsednik jugoslovanske akademije, je umrl. Pogreb bo jutri ob petih popoldne.

Budimpešta 26. julija. Dopisnik „Pesti Naplo“ v Belemgradu je govoril s patriarhom Inokentijem in z bivšim ministrskim predsednikom Nikolajevičem o kraljevi zaroki. Patriarh je rekel, da proti zaroki ni niti s cerkvenopravnega niti z državnopravnega stališča ničesar ugovarjati in da, ker on tudi osebno nima ničesar več proti zaroki, je kralja in njegovo nevesto blagoslovil. Nikolajevič je trdil, da je kraljeva zaroka obudila silno nevoľjo mej narodom. Mnogo žensk je strgalo obleko in nosi zdaj žalno obleko. Nikolajevič upa, da Milan poroko še prepreči, češ, poroka bi bil predzadnji akt v tragediji dinastije Obrenović. Pripomniti je, da je Nikolajevič odločen pristati razkralja Milana.

Budimpešta 26. julija. „Magyar Ország“ pravi, da je kralj Aleksander poklical vse beligradske častnike v konak, jih opozoril na njihovo prisego in dejal, da je njegova zaroka nepreklicna, in da ne trpi nikakega nasprotstva. Tudi je baje vojnemu zapovedniku ukazal, naj Milana ne pusti izstopiti, ako bi prišel v Srbijo, na kar je vojni zapovednik podal svojo demisijo.

Budimpešta 26. julija. Kralj Aleksander je poslal dva častnika na mejo, da razkralja Milana, ako bi hotel prestopiti mejo, opozorita, da kralj Aleksander ne želi, da bi se njegov oče vrnil v Srbijo.

Berolin 26. julija. Iz Petrograda se poroča, da so Kitajci mandžursko železnico popolnoma razdri. Poslopja na postajah so požgali, tir pa razdri.

London 26. julija. Iz Čifa je dobil „Standard“, baje od zanesljive strani, vest, da je od vseh inozemcev, kar se jih je zateklo v angleško poslaništvo v Pekinu, k večjemu še 300 živih, vsi drugi da so že pomorjeni.

London 26. julija. „Daily News“ poročajo, da se je tolmaču angleškega poslaništva v Pekinu posrečilo pobegniti. Ta tolmač je sporočil, da je večina ljudij, kar se jih je zateklo v angleško poslaništvo, že ubita. Sir Robert Hart je bil ubit 2. t. m.

London 26. julija. Kitajski cesar je izdal ukaz na vse podkralje, s katerim se jim naroča, naj energično store vse kar treba, da bo Kitajska pripravljena tako na defenzivo, kakor na ofenzivo.

Slovinci in Slovenke! Ne zabi- te družbe sv. Cirila in Metoda!

Poslano.*

Uredništvu „Slovenca“ v Ljubljani.

Minuli teden prinesel je „Slovenec“ vest, da se je moj soprog na Gorenjskem v samomorilnem namenu obstrčil. Ta vest je popolnem neresnična. Moj soprog je šel na Gorenjsko v razvedrilo, kakor stori to mnogo Ljubljancem. Prišel je čez nekaj dni nazaj in je sedaj zopet odpotoval. O kakem samomoru ni torej nikake resnice, in zato pozivljem tem potom lažnjive vesti razširjajoče uredništvo „Slovenca“, da ono notico prekliča. S takimi neosnovanimi vestmi škoduje se le obrtnikom, kar je menda „Slovenca“ namen, kajti z neko naslodo pobira njegov „novice-lovec“ klepetanje starih devic, posebno, ako se klepetanje tiče njegovi stranki nenaklonjenih obrtnikov in trgovcev.

V Ljubljani, dné 24. julija 1900.

Emilija Popp.

*) Za vsebino tega spisa je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor določa zakon. (1487)

Poslano.

V seji slavne trgovinske in obrtne zbornice za Kranjsko je dne 22. maja t. l. poročal gospod zbornični svetnik Josip Lenarčič (glej Laibacher Zeitung št. 154 od dne 9. julija t. l.) o prošnji g. A. Slatnerja za podelitev omejene tiskarske in litografske koncesije ter je isti predlagal, naj zbornica izvoli prošnjo priporočiti pri visoki c. kr. dež. vladi; zbornica podpre svoj predlog, da je ustanovitev tiskarne za merkantilne tiskovine v Ljubljani silno potrebna, ker je poročevalec trdil, da se nobena obstoječa tiskarna ne peča rada s to vrsto tiskovin in to v tolikem številu, ter ni nobena tako urejena, da bi zadovoljila potrebi občinstva, posebno trgovcev in obrtnikov, kateri so odkazani v tem oziru na izvenkranjske tiskarne.

Čeravno se je gospod zbornični svetnik J. Krajec tem razlaganjem takoj protivil, čuti društvo lastnikov tiskarn na Kranjskem vsejedno dolžnost, da tudi ono zavzame svoje stališče glede predloga gospoda Josipa Lenarčiča, ki je, utemeljuje svoj predlog, očitno na podlagi popolnoma napačnih informacij, izrekel teška očitjanja proti tukajšnji tiskarski obrti.

Tiskarska obrt v Ljubljani je na visoki razvoju ter zmožnosti, kakoršno se dobi v malo provincialnih mestih velikosti Ljubljane ter gotovo ni res, da ne bi mogla ustreči tukajšnje tiskarne vsem stavljenim željam občinstva posebno trgovcev in obrtnikov. Šest obstoječih tiskarn v Ljubljani in neomejeno in ena z omejeno koncesijo zamore gotovo vsa v njih stroko spadajoča dela ravno tako dobro in ceno izvršiti, kakor tiskarne izven Kranjske. Če se v kljub temu mora priznati, da se izvršuje velik del merkantilnih del izven Ljubljane, se to ne zgodi morda zaradi tega, ker se tukaj ta dela ne more izvršiti, marveč, umijo agenti izvenrednih tiskarskih izdelke istih pri tukajšnjih trgovcih hvaliti, ter pri konsumentih na popolnoma nerazumen način pridobiti naročil. Če bi se ti, predno si kaj naroče na tujem, odločili, da bi poprašali prej pri tukajšnjih tiskarnah, bi se gotovo kmalu prepričali, da so tukaj vsaj tako dobro in ceno postreženi kakor drugod, gotovo pa bi si prihranili izdatke za vožnjo.

Ljubljana ni dosti velika, da bi mogla dati dela specialnim tiskarnam, ki se pečajo z eno ali drugo vrsto tiskovin, zato izdelujejo torej vse tukajšnje tiskarne, razun jedne, ki ima le omejeno koncesijo in dela samo majhne merkantilne tiskovine, kuverte, vizitke itd., vse v njih stroko spadajoče tiskovine in sicer kakor se mora gotovo priznati na popolnoma zadostujoč način.

Društvo lastnikov tiskarn na Kranjskem mora toraj najodločnejše ugovarjati trditvi, da bi bila ustanovitev nove tiskarne potrebna. Že število tukajšnjih tiskarn, Ljubljana z okoli 30.000 prebivalcev jih šteje sedem, ko ima Gradec s 110.000 prebivalci s svojo univerzo in s svojim velikim industrijskim razvojem le osem z omejeno in šest z omejeno koncesijo, govori proti trditvi. Kdor pa pozna tukajšnje razmere, se bode gotovo čudil temu, da more zastopnik trgovske in obrtniške zbornice, popolnoma prezirajoč dejstvene razmere, zagovarjati ustanovitev nove tiskarne. Vse tukajšnje tiskarne, ki brez izjeme morejo ustrezati najdalje sezajočim zahtevam, le bomo izhajajo in imajo največjo težavo, da dajo posla svojem osebju ter koristno uporabljajo svoj bogati material črk in strojev, ker v Ljubljani ni premalo, timveč je preveč tiskarn.

V Ljubljani, dne 21. julija 1900. (1488)

Društvo lastnikov tiskarn na Kranjskem.

Pri Ervinu Burdyeh-u, lekarju v Škoči
Loki se dobiva (321-48)

ustna voda

z novim antiseptikom

katero je sestavil zobozdravnik dr. Rado Fran, katera ohrani zobe zmiraj zdrave in bele, ter zamori vsako gnjilobo.

Steklenica, zadoščajoča za eno leto, stane 2 kroni, po pošti 2-05 kroni.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m. Srednji kračni tlak 736-0 mm.

Julij	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah
25.	9. zvečer	737-9	21-6	brezvevtr.	jasno	
26.	7. zjutraj	738-7	16-8	sl. svzhod	jasno	
	2. popol.	736-7	29-9	sl. jug	jasno	00 mm.

Srednja včerašnja temperatura 21-6°, normala: 19-9°.

Dunajska borza

Skupni državni dolg v notah	97-45
Skupni državni dolg v srebru	97-25
Avstrijska zlata renta	115-60
Avstrijska kronska renta 4%	97-40
Ogrska zlata renta 4%	115-20
Ogrska kronska renta 4%	90-90
Avstro-ogrsko bančne delnice	1701-
Kreditne delnice	666-50
London vista	242-75
Benjski drž. bankovci za 100 mark	118-55
30 mark	23-70
30 frankov	19-33
Italijanski bankovci	90-55
C. kr. cekini	11-38

Učenec

za gostilniško obrt, čvrst, čedne unajnosti, ki je dovršil ljudsko šolo ter je iz dobre hiše sprejme se v restavraciji „Narodnega doma“ v Ljubljani. (1463-3)

Prodajalko

izurjeno v trgovini z manufakturnim in specerijskim blagom ter zanesljivo v računanju, vsprejme (1472-2)

Fran Ks. Grebenc, Velike Lašče.

Knjigovodja

se vsprejme (1477-2)

v Valjičnem mlinu v Kranju.

Stajerski
ROHICEV
KISELJAK Tempel-Styria-vrelo
CJELOM SVJETU GLASOVITO
okrepiljujuče pice. Nenadkriljena voda za lijek.

Ces. kr. avstrijske državne železnice.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. junija 1900. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. **Proga** čez Trbiž. Ob 12. uri 5 m. po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno; čez Selzthal v Ansee, Isl. Solnograd, Zell ob jezeru, Lend-Gastein, Inomost; čez Klein-Reifling v Steyr, v Linc, na Dunaj via Amstetten. — Ob 7. uri 17 m. zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj; čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Klein-Reifling v Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Prago, Lipsko; čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m. dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m. popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Ljubno; čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregenc, Curih, Genevo, Pariz; čez Klein-Reifling v Steyr, Linc, Budejevice, Plzen, Marijine vare, Heb, Francove vare, Karlove vare, Lipsko, Dunaj via Amstetten. Ob 7. uri 9 min. zvečer osonni vlak v Jesenice. Vrh tega ob nedeljah in praznikih ob 5. uri 41 min. popoldne v Podnart-Kropo. — **Proga v Novomestu in v Kočevju.** Osonni vlaki: Ob 6. uri 54 m. zjutraj, ob 1. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 55 m. zvečer. — **Prihod v Ljubljano** juž. kol. **Proga** iz Trbiža. Ob 5. uri 15 m. zjutraj osonni vlak z Dunaja via Amstetten, iz Inomosta, Solnograda, Linca, Steyra, Isla, Ansee, Ljubna, Celovca, Beljaka, Franzensfeste. Ob 7. uri 45 min. zjutraj osonni vlak iz Jesenic. — Ob 11. uri 16 m. dopoldne osonni vlak z Dunaja via Amstetten, iz Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Linca, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, Pontabla. — Ob 4. uri 38 m. popoldne osonni vlak z Dunaja, iz Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m. zvečer osonni vlak z Dunaja, iz Lipskega, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Linca, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. Vrh tega ob nedeljah in praznikih ob 8 uri 20 min. zvečer iz Podnarta-Kropo. — **Proga iz Novoga mesta in Kočevja.** Osonni vlaki: Ob 8. uri in 21 m. zjutraj, ob 2. uri 32 m. popoldne in ob 8. uri 43 m. zvečer. — **Odhod iz Ljubljane** drž. kol. v **Kamnik.** Ob 7. uri 28 m. zjutraj, ob 2. uri 5 m. popoldne, ob 6. uri 50 m. in ob 10 uri 25 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — **Prihod v Ljubljano** drž. kol. iz **Kamnika.** Ob 6. uri 49 m. zjutraj, ob 11. uri 6 m. dopoldne, ob 6. uri 10 m. in ob 9. uri 55 m. zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (1305)

Sloveči profesorji zdravilstva in zdravniki priporočajo

Želodčno *
*** tinkturo**

lekarnarja Piccoli v Ljubljani

dvornega založnika Nj. Svetosti papeža

kot **želodec**
krepiljujoče
in tek vzbujajoče, dalje
kot prebavljeno
in telesno odprje pospešujoče sredstvo, posebno onim, ki trpe na navadnem telesnem zaprtju.

Razpošilja se proti povzetju v skatljicah po 12 in več steklenicah. (1389-3)

Št. 23.859.

Razglas.

Katoliškimi župljanom-davkoplačevalcem Sv. Jakoba se tem potom naznanja, da je občinski svet ljubljanski kot zastopnik občine sv. Jakoba v svoji seji z dné 17. julija 1900 pritril gledé pokritja ostalih stroškov za popravo župne cerkve sv. Jakoba sklepu konkurenčnih faktorjev, ki je bil storjen pri dodatni konkurenčni obravnavi z dné 7. junija 1900.

Po tem sklepu imajo se ostali stroški v znesku **55.132 K 08 vin.** poplačati potom doklade na sledeče davke:

- a) zemljiški davek, b) pridobinski davek, c) domarino, d) rentni davek,

in doklada se ima pobirati pet let.

Vsled tega se bode pobirala počenši s 1. septembrom letos skozi 5 let **9-5% doklada.**

Plačevati bodo imeli to doklado vsi katoliki, katerim je predpisan v župni občini sv. Jakoba kateri gori navedenih davkov.

Mestni magistrat v Ljubljani

dné 20. julija 1900.

Založena 1847. Založena 1847.

Tovarna pohištva

J. J. NAGLAS

v Ljubljani

Zaloga in pisarna. Turjaški trg št. 7. Tovarna s stroji: Trnovski pristan št. 8-10

priporoča po najnižji ceni:

oprave za spalne sobe, oprave za jedilne sobe, oprave za salone, žimnate modroce, modroce na peresih, otroške vozičke, zastore, preproge itd.

Lastnina in tisk „Narodne Tiskarne“.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Josip Noll.